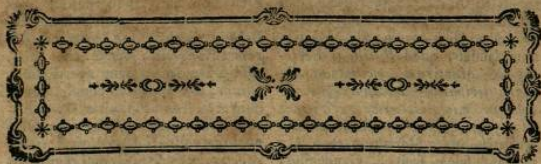

INDEX LIBRORUM ET CAPITUM.

gantur; ubi etiam de potestate dictas censuras ferendi.	486
CAP. II. Auctoritate & exemplis improbatu immoderatus usus censoriarum late sententia.	491
CAP. III. Interdum decerni potest censura late sententia ad cohibendam culpam, que in se expectata, est levis, si ob adjunctas circumstantias fiat gravis.	496
CAP. IV. Quid de usuris & contractibus in Synodo decerni possit; ubi specialiter de mutuo.	497
CAP. V. An, & quando usuræ suspicione vacent quidam speciales contractus, de quibus interdum est in Synodo agendum; ubi de lucro quod ultra sortem recipitur in Montibus Pietatis, de censibus, & de cambisi.	503
CAP. VI. A cambisi locabilibus activis, omnique alia quæstiosa negotiatione, quantumvis in se licita, & laicis permessa, per Synodalem sanctionem cohibeantur Clerici.	508
CAP. VII. Quid sentiendum de contractu, quem vocant trium contractuum; an à Synodo permitti, an potius proscribi debeat.	513
CAP. VIII. Contractus cujuslibet diocesis propriis & peculiare in Synodo examinentur.	516
CAP. IX. De mulctis, seu poenis pecuniariis.	518
CAP. X. De mulctarum seu poenarum applicatione seu destinatione, & obiter nonnulla de procuratore debita Episcopo visitanti.	528

DE

DE SYNODO
DIOECESANA
LIBER PRIMUS.

NOTIONES QUÆSTIONESQUE PRÆLIMINARES.

CAPUT PRIMUM.

De Synodi nomine, & Synodorum divisione.

Synodus, ut ipsa præsefert nominis etymologia, idem est ac Concilium, seu plurius in unum locum, aliquid deliberandi gratia, conventus. Quocirca in Analibus Francorum ad annum 775. tom. 2. Collectionis Andreæ du Chesne, pag. 28. legitur: *Tunc Synodum supra dictus Rex gloriosus tenuit generaliter cum Francis apud Jenam civitatem, ibique exercitum dividens, &c.* Et ad annum 776. p. 30. ejusdem Collectionis: *Conjuncti Synodum ad eandem civitatem, & ibi placitum publicum tenens, &c.* Et in Annalibus Bertiniani ad annum 767. tom. 5. Collectionis citatæ pag. 153. habetur: *Synodum fecit cum om-*

Tom. I.

nibus Francis, solito more in campo. Idem videre est apud Plinium, lib. 72. cap. 9. sect. 35. Aliquando autem locus ipse, seu oppidum, ejusmodi congressibus habendis stabiliter destinatum, appellatum *Concilium*, ac proinde etiam Christianorum Ecclesias, ad quas fideles conveniunt, ab antiquissimis Scripturibus non raro Concilia & Synodos nuncupatas legitimus; in quo sensu Constantinus Magnus, leg. 4. Cod. Theodosiani, lib. 16. tit. 2. de Episcopis, & Clericis, inquit: *Habeat unusquisque licentiam, sanctissimo Catholico, venerabilique Concilio decedens, honorum quod optavit relinquere; nomine enim Concilii hic, ut in multis aliis antiquorum locis Ecclesiam intelligi, observat ibidem Gothofredus. Eandem vocis significationem elicit Ba-*

A

ro-

ronius in *Martyrologium Romanum* ad diem 27. Junii ex epistola S. Hieronymi ad Heliodorum, ubi Nepotianum laudat, quòd *Basilicæ Ecclesie*, & *Martyrum Conciliabula diversis floribus*, & *arborum comis*, vitimque *pampis adumbravit*: per Martyrum quippe Concilia, denotari Ecclesias super Martyrum sepulchra erectas, fidem facit S. Gaudentius, *serm. 17. tom. 5. maxime Bibliothecæ Patrum, editionis Lugdunensis anni 1677. pag. 970.* in dedicatione cuiusdam Ecclesie, quam vocat *Concilium Sanctorum*. Neque certè aliud, quam Ecclesias indicare potuerit Liber Pontificalis, cum Damasus narret verbis adornasse *Martyrum Concilia*, & gesta S. Stephani Papæ, cum de Nemesio referunt: *Circuibat cryptas, & Concilia Martyrum*: que loca bene perpendit du Cangius in *Glossar.* & Joannes Molanus ad diem 27. Junii in *Martyrol. Usuardi*, in quo Martyrologio eadem die narratur, Corpus Joannis Presbyteri, Martyrio coronati, à Concordio itidem Presbytero collectum, & sepultum *juxta Concilia Martyrum*. Verùm postea apud nos usus passim obtinuit, ut *Synodi*, & *Concilii* nomine, non locus, nec quicumque hominum coetus, sed illi significetur, in quibus Episcopi intersunt, & Ecclesiastica negotia potissimum tractantur.

II. Ejusmodi Synodorum ex Petro de Marca *lib. 6. de Concordia, &c. cap. 24. num. 5.* aliæ olim dicebantur *Regiæ*, quæ non ex Episcopis solum constabant, verùm etiam ex Optimatibus, & Comitibus Regni, ut omnium suffragiis leges conderentur, ad utramque politiam, Ecclesiasticam, & civilem disponendam. Hujus generis Concilia frequentia fuisse Constantinopoli, observat Thomassinus *de vet. & nov. Eccles. discipl. part. 2. lib. 3. cap. 46.*

Frequentissima verò fuerunt in Gallia, cujus piissimi Reges, uti animadvertit Baluzius in *notis ad Capitularia Regum Francorum, tom. 2. col. 1028.* nihil grave decernebant sine Episcoporum, & Optimatum consilio, quod ipsimet fatebantur in suis edictis, quorum vetustissima formula, edita à Bigonio in *notis ad Marculphum, lib. 1. cap. 25.* hæc erat: *Nos autem cum Apostolicis viris Patribus nostris Episcopis, Optimatibus, ceterisque Palatii nostri Ministris, &c.* Aliæ fuerunt, & sunt Synodi *Ecclesiasticæ*, in quas soli conveniunt Sacerdotes, ut de rebus statuatur ad Ecclesiam pertinentibus. Tres istarum species commemoravit S. Augustinus, *lib. 2. de Baptismo contra Donatistas, cap. 3. tom. 9. Oper. edit. Parisien. Monachor. Benedictionor. S. Mauri col. 98.* nimirum, quæ per singulas regiones, quæ per singulas provincias fiunt, & quæ ex universo christiano orbe congregantur; quibus quartam addidit Concilium Toletanum IV. *cap. 3. tom. 3. Collectio nis Harduini col. 579.* illius mentionem faciens, quæ ex unius regni, vel nationis Episcopis conflatur. Quare Conciliorum, seu Synodorum quatuor genera passim Auctores enumerant, *Generalia, Nationalia, Provincialia, & Dioecesana; Generalia, quæ & Œcumenica* dicuntur, ea sunt ad quæ vocantur Episcopi totius orbis, qui possunt, & debent interesse, nisi legitime impediantur, & quibus præsidet Romanus Pontifex vel per se, vel per suos Legatos. *Nationalia* sunt, in quæ conveniunt Archiepiscopi; & Episcopi unius regni, vel nationis, præside ejusdem nationis Patriarcha, vel Primate. Hæc quandoquæ vocari *universalia*, quia scilicet talia sunt quoad illud regnum seu nationem, quamvis absolutè, & quoad totam Ecclesiam universaliam non sint,

no-

notavit Bellarminus *tom. 2. Controv. lib. 1. de Conciliis cap. 4.* quocirca S. Augustinus *epist. 215. ad Valentinum, num. 2. tom. 2. Oper. col. 794.* secundam Synodum Africanam, sub Zosimo Papa, anno 418. celebratam, nuncupavit *plenariam*; & Synodus Toletana III. anni 589. *cap. 18.* se appellavit universalem, iniquens: *Præcipis hæc sancta, & universalis Synodus.* Verùm Natalis Alexander *histor. Ecclesiast. ad sæc. III. dissert. 24.* opportune animadvertit, ea ferè semper plenaria & universalia dicta esse cum aliqua limitatione, qua à verè Œcumenicis distinguerentur. Sic præfata Synodus Africana dicta quidem esse plenaria ab Augustino, sed plenaria *totius Africae.* Et Synodus Carthaginensis III. *cap. 7.* simile Concilium vocavit *universale anniversarium*; *Sin autem nec ad Concilium universale anniversarium occurrere voluerit*, ut significaret, se de illo loqui, ad quod omnes Africani Episcopi singulis annis confluebant. Allatum autem Toletani III. exemplum dubium est; nam in plerisque antiquis codicibus verbum illud *universalis* desideratur, ejusque loco legitur *veneranda*, quod videri potest in Collectione Harduini, *tom. 3. col. 482.* & in Labbeana, *tom. 5. col. 107.* solumque *universalis* legitur in Isidoriana Collectione, & apud Ivonem, *part. 4. Decret. cap. 244.* *Provincialia* sunt, in quibus conveniunt Episcopi unius Provinciae sub eorum Archiepiscopo, seu Metropolitanano. *Dioecesana* tandem nominantur quæ quilibet Episcopus congregat ex Parochis, Presbyteris, aliisque Clericis suæ Dioeceseos, quibus ipse præest.

III. Notissima, & pervulgata est hæc Conciliorum divisio, eamque communiter tradunt Doctores, præsertim Melchior Canus *de Loc. Theol. lib. 5.*

cap. 3. Cardinalis Bellarminus *cit. lib. 1. de Concil. cap. 4.* Cabassutius in *Notitia Ecclesiast. sæculi primi in observat. de Conciliis Ecclesie, n. 7.* Doujat *Prænot. Canonie. lib. 2. cap. 1. n. 3.* & Durallius *de super. potest. Roman. Pontif. part. 4. quæst. 1.* ac Alphonsus Guærrerius in suo non omnibus obvio Tractatu *de Conciliis*, quem anno 1545. edidit, & Carolo V. Imperatori dicavit, qui reperitur inter Miscellanea Bibliothecæ Cardinalis Passionii, *tom. 556.* & novissimè Oddo Scharz. *ad Decretales Gregorii IX. tit. 2. de Constit. §. 2. quæst. 4.* Attamen accuratè pervolventi Ecclesiastica monumenta, nonnulla occurrunt Concilia, à Romanis Pontificibus celebrata, quæ ad nullam ex enumeratis speciebus referri commodè possunt, sed videntur quodammodo mixta ex Provincialibus, & Dioecesanis. Illis quippe aliqui interfuerunt Episcopi, quos in Urbe inveniri contigit, atque insuper Romani Presbyteri, aliique Ecclesiastici viri, sive hi ad Romani Cleri coetum pertinerent, sive ex alienis dioecibus Romanæ adventissent. Ejusmodi fuit Concilium illud, quod Cornelius Papa circa annum 251. Romæ habuit, ut de causa judicaret Maximi, Urbani, & Sidorii, qui ejurato schismate in Ecclesiam recipi posebant; de quo idem Cornelius in Epistola ad Cyprianum, quæ est 46. hæc scribit: "Omni igitur actu ad me perlatò, placuit contrahi Presbyterium. Adfuerunt etiam Episcopi quinque, qui & hodie præsentés fuerunt, ut firmato consilio, quid circa personam eorum observari deberet, consensu omnium statueretur." Haud absimile est Concilium ab Agatone Papa ex sexdecim Episcopis, & universo Romano Clero in Constantiniana Basilica congregatum

A 2

pro-

pro componendis rebus Ecclesie Britannicæ: cujus Acta referuntur in novissima Collectione Conciliorum Britannicæ Davidis Wilkins *tom. 1. pag. 47.* Nec diversa fuit Synodus habita à S. Gregorio Magno, cui subscripsisse legitur Episcopos duos & viginti, & Romane Ecclesie Presbyteros tres supra triginta, in Collectione Harduini, *tom. 3. col. 498.* Alia similitum Conciliorum exempla videri possunt collecta in tractatu de studio Conciliorum, Gallico idiomate conscripto; & Parisiis edito anno 1724. *pag. 558.* eorumdemque meminit etiam Cabassutius in brevi Dissertatione *de urbanis, seu popularibus Synodis*, post Synodum Constantinopolitanam sub Patriarcha Menna, anno 336. Quin etiam animadvertere hic libet eum Thomasino, *cit. part. 2. lib. 3. cap. 43.* Constantinopoli cum satis magno numero Præsules continuè versarentur, ibi quamdam quasi perpetuam Synodum fuisse conflant, cui Regiæ Urbis Antistes præsidebat, & difficilioris quasque Ecclesie Orientalis causas terminabat. In ejusmodi Synodo Episcoporum Constantinopoli forè observantium, Nectarius Constantinopolitanus Episcopus de causa judicavit Agapiti, & Gabadii, de Bostrensi in Arabia Episcopatu inter se contentendum, sicuti habetur *Jure Orient. part. 1. pag. 247.* In simili Synodo à Chrysostomo exauctoratus est Gerontius Nicomediensis in Bithynia Episcopus, quod narrat Sozomenus *lib. 8. cap. 6.* In eadem Synodo idem Chrysostomus querelas & accusationes audivit complurium Asiae Episcoporum adversus Antonium Ephesinum Episcopum, quemadmodum refert Palladius in *Dialogo historico de vita & conversatione Beati Joannis Chrysostomi Episcopi Constantinopolis*, qui extat *tom. 13. Operum ejusdem Chrysostomi edi-*

tionis Patris Montfaucon anni 1738. Jam verò cum à his Synodis abessent laici, & soli in illis assiderent Episcopi, quod colligitur ex eodem Palladio, qui præfatam Synodum exactè describens, solos Episcopos enumeravit; cumque præterea in illis causæ duntaxat disceptarentur ad Ecclesie forum spectantes; diversæ profectò erant à Synodis illis Regiis, de quibus supra; ac proinde allam constituunt Ecclesiasticæ Synodi speciem, ab his quatuor distinctam, quas communiter Doctores recensent.

IV. Verùm, his prætermissis, quæ præsentis instituti non sunt, Synodum Dioecesanam, de qua solum hic agimus, paulo accuratius consideremus. Mathias Ugonius Episcopus Famaugustanus, Scripserit decimi sexti seculi, de quo plura Dupin in *Biblioth. Eccles. Auctor. sæculi 16.* Tractatum concinnavit, & evulgavit *de Conciliis*, qui in paucis Bibliothecis reperitur, atque in Tractatu præludis *pag. 4.* scitè animadvertit, Synodum Episcopalem, seu Dioecesanam, frequenter ab antiquis vocari *Presbyterium*, sicuti re ipsa nuper illam appellatam audivimus à Cornelio Papa. Eadem quandoquæ nuncupatur *Concilium Civile*; utpotè quæ congregatur ab Episcopo in sua civitate cum solis Presbyteris suæ Dioceseos; quod colligimus ex *epist. 14. Hadriani II. Summi Pontificis ad Carolum Calvum* in causa Herlefridi Presbyteri, *tom. 3. Collectionis Harduini, col. 706.* in qua ait: *Sed nunc melius faceretis, si, quod in civili Concilio apud suum Episcopum perperam gestum est, in Provinciali Synodo apud vos rationabiliter, & apud Fratrem nostrum Hincmarum Archiepiscopum cassaretur.* Nunc autem, quemadmodum notat Doujat, *cit. Prænot. Canonie lib. 2. c. 1. n. 16.* in propriè Synodi nomen sibi usurpat, ut, cum Synodum, sine ulla additione, di-

ci-

cius, plerumque Dioecesanam intelligamus; quare Guillelmus Lindewode ad Constitutiones provinciales Angliæ, *tit. de officio Judicis Ordinarii*, cum statutum offenderit, à Bonifacio Episcopo in hanc modum editum: *Item statuimus, quod Episcopi in suis Synodis & aliis convocationibus, & singulis Archidiaconi in suis capitulis, &c.* statim adnotavit: *Synodi dicuntur conventus, sive congregationes Senum, & Presbyterorum, quæ debent fieri per Episcopos annuatim.* Hæc de nomine. Ad definitionem quod attinet, non incongruè à Botto in suo Tractatu de Synodo Episcoporum, *part. 1. n. 5.* & ab Antonio Paulatino in sua *Jurisprudentia sacra tit. de Conciliis Ecclesiasticis, cap. 9. n. 2.* Synodus Dioecesanam hisce serè verbis describitur: *Legitima congregatio ab Episcopo convocata ex Presbyteris, & Clericis suæ Diocesis, aliisque, qui ad eam accedere tenentur, in qua de his, quæ cura Pastoralis incumbunt, agendum & deliberandum est.*

V. Ita descripta Dioecesanæ Synodi speciem quamdam & imaginem nobis exhibent Acta Apostolorum *c. 21.* Hierosolymitanam Ecclesiam gubernante Jacobo Minore, qui dicebatur Frater Domini, de cujus Episcopatu Hierosolymitano fidem faciunt Clemens Alexandrinus, Eusebius, Epiphanius, Chrysostomus, Cyrillus Alexandrinus, quorum testimonia congestit Petrus Franciscus Foggini de Romano *D. Petri Iinere, & Episcopatu exercit. 18. p. 422. & seq.* Paulus Hierosolymam profectus est, cumque illuc pervenisset, Jacobum adivit, apud quem statim omnes collecti suu Sententiam, quem ex Evangelii prædicatione ubique Paulus reportaverat, eundem admonerunt imminenti ei à Judæis periculi, quibus erat eo nomine

Tom. I.

invisus, quod Circumcisionis, ac totius Mosaicæ Legis abolitionem veller, & prædicaret. Quamquam autem illi esset à veritate alienum, nam Paulus solum docebat, Legem Moysi non esse necessariam; quinimo siue Fide Christianam esse, nec quidquam conferre ad æternam salutem; Legis tamen ritus, & ceremonias, utpotè quæ nondum mortifera evaserant, nunquam dænaverat; quod quidem facile demonstrare potuisset ex factis proprio, siquidem ipsemet circumciderat Timotheum, *Act. 16.* & Nazarenus votum susceperat, *Act. 18.* sicuti ad rem perpendi Titinus ad dictum *cap. 21. vers. 21.* nihilominus tenens Paulus, ut calumniam prorsus dilueret, Seniorum consilium sequutus, cum aliis quatuor viris Nazarenorum voto obstrictis, Templum ingressus est; ibique palam & publice Legis ceremonias explevit. Gestæ hæc sunt, non inter Jacobum tantum & Paulum, sed coram universo cœtu Seniorum, hoc est Presbyterorum Ecclesie Hierosolymitanæ, sicuti, teste Cornelio Alapide *videm*, habet Græcæ Textus; atque hi Presbyteri illi idem erant, qui interfuerant celebri Concilio Apostolorum, in quo actum fuit de Legalibus *Act. 15.* quod ipsimet asseruerunt: *De his autem, qui crediturunt ex Gentibus, nos scripsimus, judicantes, ut abstinere se ab idolis, immolato, & sanguine, & suffocato, & fornicatione, ut narravit etiam eod. cap. 21. vers. 25.* Quamobrem ejusmodi Seniorum conventum cum proprio Episcopo Jacobo fuisse veram & propriam Synodum Dioecesanam, ad exemplum cæterarum primùm habitam, expressè affirmavit Turcere-mata Summa *de Eccles. lib. 7. c. 3.* scribens: *Tertia species Conciliorum dicitur Concilium Episcopale, sive Synodus Episcopalis quam celebrat Episcopus in diocesi sua cum Abbati-*

A 3

bus,

bus, & Clericis sibi subjectis.... *Forma autem hujus Concilii processisse videtur in Concilio, quod Beatus Jacobus dicitur celebrasse Hierosolymis cum Senioribus, pro abolenda suspitione orta contra Paulum de quo Act. 20. idemque sentire visi sunt Beda, Comestor, & Alphonsus Guerrerius in cu. Tract. de Concil. cap. 1. ubi ait: Synodus à Paulo, & Jacobo celebrata fuit Hierosolymis super abolenda suspitione quorundam Judaeorum. Nos verò, quamquam libentibus asentiamur Cornelio Alapide, Tirino, & Lorino ad cit. cap. vers. 18. Cabassio in Notit. Ecclesiast. Hist. Concil. & Canon. in Synopsi primi seculi n. 11. aliisque negantibus, præfatam Seniorum congregationem fuisse veram Synodum; quoniam illi non vocati, sed spontè ad Jacobum accessere, ut Paulum inviserent & salutarerent, nec rogati sententiam tulerunt, aut decretum aliquod edidit, sed amice dumtaxat Paulum monuerunt; atamen neminem inficari posse putamus, speciem quamdam & imaginem Synodi in prædicta congregatione eminare.*

VI. Vera & propria Synodus Dioecæsanæ, ac fortasse omnium prima, quæ in Ecclesiasticis monumentis occurrat, illa est, quam describit Siricius Papa in *Epist. 2. num. 3. tom. 1. Collectionis Harduini col. 852. circa annum 389. ad diversos Episcopos data adversus Jovinianum, ejusque socios, ubi disertè ait, Joviniani hæresim à se, & universo Romano Clero, coram se simul coacto, fuisse damnatam: Facto ergo Presbyterio (inquit) constituti, doctrine nostræ, idest Christianæ Legi, esse contrariam. Unde... omnium nostrum tam Presbyterorum, & Diaconorum, quam etiam totius Cleri unam scitote fuisse sententiam, ut Jovinianus, Auxentius, &c. Divina sententia, & nostro judicio in perpetuum damnati, ex-*

tra Ecclesiam removerent. Quod verò attinet ad alias Dioecæsanæ Synodos, quarum ad nos manarint Acta, & decreta, Ludovicus Thomassinus de vet. & nov. Eccles. discipl. part. 2. lib. 3. cap. 77. n. 3. & Joannes Petrus Gilbert in suo Corpore Juris Canon. edito Lugduni anno 1737. tom. 1. prologomen. part. 1. tit. 18. cap. 3. affirmant omnium antiquissimam esse Altiisiodorensis, celebratam anno 478. Nos antiquiores his proferre possemus; nimirum Landavenses tres Synodos Dioecæsanæ, si anni his consignandæ essent, quibus eas consignavit in Collectione sua Henricus Spelmanus tom. 1. pag. 62. anno scilicet 460. sed ex Uxerii notis mss. monet David Wilkins tom. 1. novissimæ Collectionis Conciliorum Britannæ pag. 17. ad secundum Augustini Archiepiscopi Cantuariensis annum pertinere, id est Christi 597. Nihilominus dubitandum non est, alias longè his vetustiores fuisse, quarum Acta, & memoria exiderint; etenim laudatus Thomassinus lib. 3. cap. 75. n. 1. non immeritò asserit, inter Synodos, eas, quæ Dioecæsanæ dicuntur, cæteris antiquitate præstare; primis quippè Ecclesie sæculis, cum immanes in Fideles sæviebant persecuciones, facilius fuit singulis Episcopis suum Clerum congregare, quam unâ cum aliis Coepiscopis in Provinciale Synodum venire.

VII. Enimverò, quod olim frequentes essent totius Cleri cum proprio Episcopo congressus, præter ea, quæ ad hanc rem comprobantur inferius dicitur sumus, vel ex hoc, quod hic subnectimus, apertè conjicitur. Non pauci ad nos pervenerunt libri Pœnitentiales particularium dioeceseum proprii, quarum qualibet suum habebat, in quo præscribebatur modus excipiendi pœnitentium confessiones, ac pœnitentias pro modo culpæ singulis injungendi.

tra-

trabantur præterea salutaria monita, quibus Sacerdos pœnitentes à vitii retraheret, atque ad virtutem alliceret, & tandem accuratè, atque etiam minutissimè observationes circa forum sacramentale instituebantur; utque interea antiquæ reticeantur Epistolæ Canonice Sanctorum Dionysii Patriarchæ Alexandrini, Gregorii Thaumaturgi, & Basilii Magni, quæ ad rem facere possent; adhuc extant libri Pœnitentiales Theodori Archiepiscopi Cantuariensis, Bedæ, seu (ut alii volunt) Eberthi Archiepiscopi Eboracensis, Rabani Mauri Archiepiscopi Moguntini, Buchardi Wormatiensis, & demùm liber Pœnitentialis Romanus ab Halltario Episcopo Cameracensi sæculo 9. insertus in suum librum Pœnitentialem, editum ab Hugone Menardo, de quibus, & aliis videri potest Morinus in fine Operis de Pœnitentiâ. Hi porro libri Pœnitentiales, cum totam respicerent dioeceseim, non aliter ab Episcopo fiebant, quàm de suorum Presbyterorum consilio; quod deducitur ex *Epist. 52. Cypriani*, in qua non obscure innotuit, tum primum de pœnitentiis stabili quadam lege imponendis de liberatum fuisse, cum, restituta Ecclesie pacè, licuit Sacerdotibus in unum convenire; atque idcirco, sive ratio habeatur rerum quæ in illis decernuntur, sive personarum quæ ad decernendum vocabantur, non immeritò affirmari posse videtur, ejusmodi libros in Dioecæsanâ Synodo fuisse exaratos.

CAPUT SECUNDUM.

De Synodi Dioecæsanæ utilitate.

Esti ad statuendam Synodorum Episcopatum utilitatem, satis superque esset asserere, earum coactionem esse à sacris Canonibus præscriptam, atque à sacro Concilio Tridentino sess.

24. de reform. cap. 1. iterum præceptam, & ab Alexandro VII. Summo Pontifice in sua Constit. 20. §. 8. tom. 6. Bullar. Rom. pag. 35. inculcatam, ubi alloquens Episcopos Italiæ, & Insularum adjaacentium, hæc habet: Persuasissimum vobis esse non dubitamus, nihil frequentius animarum recognitione, Synodorumque celebratione, popularium salutem, ac veteri discipline Principum paci à Deo impetranda accommodatius esse: quo intermedio, magna in moribus continuè ad omnem improbitatem, ac peccandi licentiam facta est immutatio; ut tamen illa clarius innotescat, operæ pretium esse censemus, nonnulla subdere præclarorum Antistitum testimonia, quibus ingens earundem utilitas summopere celebratur. Atto II. Episcopus Vercellensis, qui floruit medio sæculo 10. adeo utiles putavit Dioecæsanæ dioeceseim, ut totam Ecclesiasticæ disciplinæ perniciem ex earum omissione ortam arbitraretur; in Capitulari enim, quod habetur tom. 1. novæ editionis, Spicilægii Lucæ Dacherii ita loquitur cap. 27. pag. 405: Nulla penè res disciplina moribus ab Ecclesia Christi magis depulsa, quàm Sacerdotum negligentia, qui contemptis Canonibus, ad corrigendos Ecclesiasticos mores, Synodum facere negligunt. Ob hoc à nobis univoce aliter definitum est, ut, quia juxta antiqua Patrum decreta bis in anno difficultas temporis fieri Concilium non sinit, saltem vel semel à nobis celebretur.

II. Patres Concilii Provincialis Coloniensis anni 1595. tit. de Synodorum celebrat. cap. 1. tom. 9. Collectionis Harduini col. 209 & decernentes, ut à singulis Episcopis duæ Synodi Dioecæsanæ quotannis haberentur, earum utilitatem hisce verbis extollunt: In Synodis redintegratur utilitas, studetur corpori in

A 4

sua

sua integritate conservando; ubi ea, quae in visitatione non dabatur caerata, executionem studiis communitibus assequuntur; ubi de capite & membris, de fide & pietate, de Religione, & cultu Divino, de moribus & disciplina, de obedientia, de iudiciis & rebus omnibus ad bene iudiciandae quoque commodis vel necessariis tractatur, atque statuitur, ut verissime in reformationis formula dicitur: Salus Ecclesiae, terror hostium ejus, & Fidei Catholicae stabilimentum sunt Synodi, quas etiam recentissime corporis Ecclesiae nervos dixerimus. Neglectis enim Synodis, non aliter Ecclesiasticus ordo diffuit, quam si corpus humanum nervis solvatur. Augustinus Valerius, celebris Veronensis Episcopus, in libello ad Clerum suum fateretur, id potissimum commodi atque utilitatis se ex Synodo referre solere, quod, habita in ea per Patrochos, & Vicarios Foraneos totius Dioecesis notitia, videretur sibi quodammodo omnes suas oves propriis oculis intueri, moresque omnium perspicere; *Mihi certe*, ait, *nullus dies die Synodi solet esse jucundior, nullus, qui in maximis molestiis, quas tanti muneris cura affert, animum meum magis consoletur & recreet.* Nam ea die videre oculos meos, aures meas, manus meas, pedes meos. Cum enim multis de causis mihi non concedatur, ut opus esset, Verona discedere, & singulorum vitam & mores inquirere, inquiritis vos, Fratres, cognoscitis vos multiplices animarum morbos, justas piorum hominum querelas auditis; vestra opera, vestris vigilis, vestris itineribus, laboribus, atque etiam periculis, mihi partem sollicitudinis admittitis, vel certe sublevari. Neque ea utilitate, quam ex Synodo percipiebat laudatus Valerius, illi gaudent Episcopi, qui jam saepius suam

dioecesim perlustrarunt; etenim in dioecesis visitatione, quamvis crederet peccata, non omnia deprehendit Episcopus, quae corrigere & emendare oporteat, sed multa adhuc in Synodo rescire potest à Parochis, qui immediatam omnium curam habent, & continuè inter eas versantur. Quare sanctus Carolus Borromaeus, etsi dioecesim subinde peragrando, commissi sibi gregis indolem & mores exploraret, nihilominus Dioecesanæ Synodos celebrare numquam omisit; atque in concione habita ad Clerum in sua Synodo 11. part. 7. Act. Mediol. Eccles. edit. Mediolanen. anni 1599. pag. 1167. hæc de Synodi utilitate dixit: *Est generalis quaedam visitatio Synodus; alias enim per annum particulares quasdam Ecclesias dumtaxat visitamus; hic verò generatim sacerdotes omnes, & Clericos, ac in ipsis, sua etiam modo, populo eis committos.* Idem ferè sentit Joannes Franciscus Bonhomius in *decretis generalibus de reform. Eccles. edit. Colontæ. an. 1585. pag. 114.* ubi ad suadendam Synodi utilitatem ait: *In illa quippè, quasi in altera visitatione, Clerum sibi commissum iterum recognoscens (Episcopus) tum spatena illum charitate simul universum complectatur, tum salutaribus monitis instruat, tum que pro recta universæ Dioecesis administratione, præter ea, quæ in singulis locis peculiariter sanciverit, decernenda in visitatione cognoverit, generatim statuat, sanciat, atque decernat.*

III. Nec minus honorificè de Synodi loquuntur alii doctrina & pietate præstantes Episcopi. Guibertus Tornacensis Ordinis Minorum, in suo tractatu de officio Episcopi, & Ecclesie caeremoniis tom. 25. maxima Bibliothecæ Patrum edit. Lugdunen. c. 6. pag. 403. agens de Synodis ait: *Synodus, ut testatur Isidorus, ex Græco, Cætus*

in-

interpretatur eo quod in unum Sacerdotes, & ad nutum Episcopi congregantur, ut eorum excessus fideliter corrigantur, & per eos salubria monita tribuantur; & rursus cap. 7. pag. ead. Congregantur igitur etiam Sacerdotes ad Synodum, ut suum periculum agnoscant, vitam corrigant, & Episcopus docentem audiant. Venerabilis Dei Servus Joannes Ribera Archiepiscopus Valentinus, in præfatione ad suam Synodum Dioecesanam, editam tom. 4. Conciliorum Hispanie Cardinalis de Aguirre pag. 283. sermonem faciens de Dioecesanæ Synodi utilitate, asserit, per earum statuta præcipi, quae bona sunt, & insurgentia mala prohiberi: *Sunt enim, inquit, quor sola monitione ad bonum persuadeas; sunt, qui ferè ad omnia præceptis egerit; sunt, qui bona etiam trahendi sunt, &c.*

IV. Quid plura? Ad celebrandam Episcopatum Synodorum maximam utilitatem, abundè foret illarum Acta pervolvere. Notissimæ sunt Dioecesanæ Synodi habitæ, & à Sancto Carolo Borromæo Archiepiscopo Mediolanensi, & à Sancto Thurbio Archiepiscopo Limano, & à sanctæ memoriæ Benedicto XIII. cum Beneventanæ præerit Ecclesie, ut alias innumeras prætereamus, quæ, ferè ubique, post Tridentinum coactæ sunt. Utque ex his, quæ Tridentinum præcesserunt, pauca indicemus, in Appendice ad Constitutiones Synodales Sabinenses Hannibalis Cardinalis Sancti Clementis, editas Urbani anno 1737. extant binæ Synodi Sabinenses transcriptæ ex antiquo codice Orthoboniano, altera Arnaldi de Faughero Cardinalis, & Episcopi Sabinensis, habita anno 1312. altera Bertrandi de Decio Cardinalis, ejusdemque Ecclesie Episcopi, habita anno 1312. Inter nostra manuscripta reperitur Synodus Bononiensis, composita ab Huberto Episcopo civitatis Bo-

noniæ, & promulgata anno 1341. ab Episcopo Beltramo. Et, ne in his recensendis infiniti simus, in tomis Conciliorum nuperæ editionis Venetæ quamplurimæ leguntur antiquæ Synodi Dioecesanæ, per Italiam, Galliam, Germaniam, & Hispaniam celebratæ. Jam autem si quis earum omnium statuta & decreta vel cursim pervolvant, illa deprehendit summa sapientiâ, & prudentia referata, loco, & tempori opportunè accomodata, atque appissima ad Clericos continentibus in officio, & depravatos populi mores reformandos; ac propterea fateri cogetur, Dioecesanæ Synodos validum esse fulemen tum ad nutantem in dioecesi disciplinam sustinendam.

V. Hæc pluribus, quam ceteroquin necesse erat, hic exposuimus, ad illorum retundendam auidiam, qui non veriti sunt scribere, Dioecesanæ Synodos esse prorsus inutiles; quos etiam redarguunt, & refellunt Auctores Libri de vita, & officio Episcopi, Romæ impressi anno 1719. part. 1. §. 15. Episcopus Braschius in suo *Promptuario Synodali* c. 1. & præcipuè §. 31. & seq. Antonius Paulutius, olim Romanæ Rotæ Auditor, in sua *Jurisprudentia sacra* lib. 3. de *Comitiis Ecclesiasticis* cap. 9. n. 5. Non idcirco tamen illis assentiunt, qui eas absolute necessarias affirmant; quemadmodum enim Concilia generalia, quamvis summo præpè utilia, non sunt tamen absolute & simpliciter necessaria pro Ecclesie universalis regimine, sicut pluribus ostendit Duvalius de *supr. Roman. Pontif. in Ecclesiam potestatis* part. 4. quæst. 1. & Cardinalis Bellarminus *Controv. tom. 2. lib. 1. de Concil. cap. 10.* ita Episcopales Synodi, etsi maxime fructuosæ, non tamen absolute necessaria dicendæ sunt pro rectâ Dioecesium administratione, cum alii suppetant modi assequen-

quendi eundem finem, ad quem Synodi tendunt. Joann. Mattheus Gilbertus Episcopus Veronensis, cujus virtutes & merita plurimum commendant illustrium virorum testimonia collecta ad calcem Operum ejusdem que typis impressa prodierunt Verona, anno 1740. is inquam novendecim annorum spatio præfatum Ecclesiam sanctissimè gubernavit; & tanto temporis intervallo unicam Synodum coegit (quod narrat Auctor ejus Vitæ, isdem Operibus præfixæ) ratus nimirum, se muneris suo plenè satisfecisse, cum singulis annis diocesim visitaverit, aliaque multa præstiterit, quæ ad rectam sui Cleri institutionem conferre videbantur. Mortuus est quidem Gilbertus initio Concilii Tridentini, & proinde antequam emanaret decretum de cogenda quotannis Synodo Diocesana; sed jamdud id ipsum sancitum fuerat aliis Ecclesiarum Constitutionibus, quibus nihilominus putavit Gilbertus se alia ratione æquè benè satisfacere. Quæ à nobis dicta censi volumus, non animo elevandi Synodorum utilitatem, quam iterum iterumque commendamus & inculcamus; sed ut statuamus, eas non esse omninò & absolutè necessarias, utque Episcopi, qui ob aliquod impedimentum suas Synodos, juxta Tridentini decretum, congregare nequeant, non propterea animum abjiciant, sed alias suppetere sibi sciant artes succurrendi suarum ovium indigentis, earumque spirituali bono prospiciendi, atque ut ab aliorum exemplis modum addiscant Synodi defectum supplendi. Qua in re præstat audire sacram Congregationem Concilii, quæ præcipuas suggerit industrijs substituendas Synodum, eum ab Episcopo fieri nequit. Etenim cum Episcopus Canariensis, occasione visitationis sacrorum Limitum, ad præfatum Congregationem

transmisisset relationem status suæ Ecclesie, eidemque significasset, impossibile sibi esse Diocesanam Synodum cogere, sacra Congregatio litteris ad ipsum datis anno 1720. respondit: „Reliquum est, ut tuis postulatis respondeam. Primum difficultates „Diocesanae congreganda Synodi nominibus ob oculos ponis, & ex quidem „maximæ sunt, vetantque profectò omnem Ecclesiasticorum conventum fieri. Verum sacra Congregatio „certior à te fieri cupit, an in unaquaque „insula possent per annos singulos, definitò à te per edictum loco „die, aut omnes, aut major Clericorum pars, quibus Synodo interesse jus est, commode coire, vires suas uni, aut pluribus Procuratoribus delegaturi, & an qui electi fuerint, possent, accepto authentico legationis suæ testimonio, statuto pariter tempore, te convenire, ut referrent suarum Ecclesiarum statum, Cleri & populi mores, religionem, pietatem, templorum decus, piorum locorum administrationem, ceteraque omnia, quæ opus forent. Collatis tunc ipse consiliis, quid agendum esset, imperares veluti de Synodi sententia, imperataque illi ad suos adducerent, curarentque perfectum iri. Id enim verò Synodi speciem obtineret, maximumque inde fructum caperes; quippè quid ubique tuæ diocesis agatur, penitus internosceres, habituque cum gravissimis viris, quales hujusmodi Procuratores creandi essent, sermone melius universis Ecclesie tuæ rebus consuleres. Hoc si fieri nequeat, diocesim tibi per edicta regere necesse erit; quæ invalescentibus fortassè animorum morbis remedium in dies afferant, exacuunt populos ad virtutem. Curandum tamen erit, ut eadem edicta non negligantur, & haud

„qua-

„quaquam neglecta fuisse, ex unaquaque insula testimonium tibi eidem afferatur.“ Salutaribus hæc sacra Congregationis monitis morem gerere debent Episcopi extra Italiam, ac præcipuè in Germania degentes, si verum est, quod scribit Leopoldus Pilarus, Canonicus Tridentinus, in suis Originibus Juris Pontificii lib. 5. tit. 2. de Conciliis Ecclesiasticis, fieri nimirum non posse, ob diocesium amplitudinem, Parochorum paupertatem, atque iterum difficultatem, ut illi singulis annis Synodum celebrent.

CAPUT TERTIUM.

Quo titulo sit eohonestanda Synodus Diocesana, & quomodo inscribenda ejusdem decretis.

Nonnullæ antiquæ Synodi Provinciales, ac potissimum Oscensis anni 189. tom. 3. Collectionis Harduini col. 535. can. 1. Barcinonensis anni 599. ibid. col. 537. & Toletana 8. ibid. col. 953. anni 653; se sanctas inserpserunt, dicendo ex. gr. *Sacra Synodus præcipit, Sancta Synodus statuit.* Hodie tamen & decet & expedit, ut ab ejusmodi titulo omninò abstineant; ille siquidem solis nunc tributur Conciliis Generalibus. Ferdinandus de Loases Archiepiscopus Valentinus anno 1561. Synodum Provinciale[m] coegit, in qua confirmavit aliam Synodum Provinciale[m] habitam à Martino de Ayala: Synodum de more ad Sedem Apostolicam transmisit; eaque per sacram Congregationem Concilii sedulo examinata, inter cetera quæ visa sunt corrigenda, demandatum fuit, ut ab ea deleteretur titulus *Sacra*, utpotè qui solis debetur Conciliis Generalibus, sicuti litteris in forma Brevis ad eundem Archiepiscopum datis

rescripsit Sanctus Pius V. *Hæc verba, Sancta Synodus, non conveniunt Synodo Provinciali, sed Universali.* Dionysius Paulus Lopis Presbyter Valentinus, & Doctor nostræ Academiæ Bononiensis, nullum non movit lapidem, ut suaderet, titulum *Sacrae* non solis Universalibus Conciliis, sed etiam cæteris Synodis competere posse; & mirum est, quot exempla in sua juris allegatione ad id comprobandum attulerit. Missa est allegatio juris ad sacram Congregationem Concilii; & clare memoriæ Cardinalis Matthejus, tunc sacra Congregationis Præfectus, die 14. Novembris 1594. respondit quæsito prædicti Lopis sequenti epistola: „Cum Provincialis illa Archiepiscopi Valentini Synodus, de qua nuper ad me scripsisti, ad sacram hanc Congregationem, Concilii Tridentini interpretem, inspicienda, ac recognoscenda missa fuit, summa quidem cum diligentia ac maturitate omnia, in ipsa Synodo contenta, expensa atque examinata fuerunt ab ipsis Patribus; qui eo tempore prædictæ Congregationi præserant. Itaque quod nunc à me requiris; ut tibi ratio diversitatis aperiat, cur iidem Patres tunc de dicta Synodo Provinciali, dum ea sancta Synodus appellatur, verbum *sacrae* tollendum censuerint, cum tamen idem verbum in plurimis Provincialibus Conciliis non semel legatur; gratum mihi certe fuit quæsitum tuum, sicut gratissimum exitit studium & eruditio, quam præ te fers in pluribus locis animadvertens & colligendis. Verum cum certò sciam, graves illos Patres tunc nonnisi cum ratione dictionem illam de hujusmodi Synodo sustulisse, minime nunc meæ partem esse videtur (nulla necessitate cogente) hoc in controversiam vocare, cum potius hæc partes sint „il-

illorum Patrum auctoritati, ac prudentie omnino acquiescere, & eorumdem sententiam planè adhaerere." Ex qua prudentissima epistola, & multo magis ex allegato Breui S. Pii V. manifestum fit, nec Synodos Provincialis, nec Dioecesanæ, sed solum Generales prædicto titulo *Sancitæ* esse honestandas. Tota hujus rei gestæ series habetur apud Cardinalem de Aguirre tom. 4. *Conciliorum Hispaniæ pag. 87. & plurib. seq.* Inter Dissertationes Francisci Mathe Cardinalis Brancatii Episcopi Portuensis, una est, cui titulus: *De Regulis Sanctorum Patrum*: in qua insertum legitur *Votum*, à Patre Odone de Comibus Societatis Jesu conscriptum. His satis apposite ibi observat, quod, etiãsi ex personis eorum, qui Synodum constituunt, *Sancitæ Synodi* appellatio deduceretur; atque ea locum habere posset in Generalibus, aut ad summum in Nationalibus, & Provincialibus Synodis, quæ constant ex pluribus Episcopis, quibus nempe *Sancitatis* appellatio tributa dignoscitur, non quidem intuitu gratiæ sanctificantis, qua aliqui ex ipsis carere possunt, sed in venerationem characteris Episcopalis; verumtamen neque hoc pacto id dici possit de Dioecesanis Synodis, quibus unusquisque Episcopus præsidet; *De Synodis Dioecesanis nihil dico, in quibus unus tantum sedet Sanctus Pater Episcopus; quem titulum nec obtinuerunt, nec obtinere merentur Canonici, alique assistentes sine jurisdictione Episcopali.*

II. Alia deinde excitatur controversia circa Constitutiones à Provincialibus, & Dioecesanis Synodis factas, de quibus dubitatur, an dici possint *Canones*. Cum Canon idem sit, ac regula, ut habet Textus in *Can. Canon. dist. 3.* omnes leges Ecclesiæ, quæ sunt regula morum, videntur sine ulla

difficultate appellandæ *Canones*. Hinc quia Concilia Generalia indicuntur tam ad definiendum quid credendum, quam ad statuendum quid agendum sit, eorum definitiones, quæ ad fidem pertinent, dicuntur *Dogmata*; quæ verò mores spectant, vocantur *Canones*. Verùm hæc nominum accurata distinctio non semper in praxi observata fuit. Capita octo, quæ in Synodo Carthaginiensi anno 418. Episcopi plus quam ducenti, juxta S. Innocentii I. definitionem, adversus Pelagianam hæresim ediderunt, continent fidei Dogmata, & tamen *Canones* appellata sunt. Definitiones Fidei in Causa Pelagiãna à Concilio Arausicano secundo anno 529. propositæ, & à Bonifacio II. confirmatæ, *Canones* dicuntur. *Canonum* quoque nomine viginti de Fide Capita à S. Martino I. in suo Concilio Romano anno 549. contra Monothelitas proposita nuncupantur, ut observat Bartholus Episcopus Feltriensis in suis institutionibus *Canonicis cap. 1. n. 6.* Hanc consuetudinem Tridentina Synodus sequuta est, quæ Fidei definitiones, & hæresum damnationes per *Canones* proposuit; etsi aliquando eandem Synodus hanc methodum non retinuerit; in proœmio quippe capituli primi *sess. 14. de reformatione*, tradidit, quæ sequuntur, Capita appellavit *Canones: hos, qui sequuntur, Canones statuendos & decernendos dixit.* & tamen in his nihil circa Fidem decrevit, sed sola tradidit præcepta circa disciplinam; quemadmodum scitè observat Doujat *Prænotationum Canoniarum lib. 1. cap. 1. n. 8.* Ex his, porro confici planè videtur, nullam adesse rationem, propter quam Constitutiones Synodi, aut Provincialis, aut Dioecesanæ, quæ certè regulæ & normæ sunt, ad quas sive provinciæ, sive Dioecesis incolæ suas actiones dirigere debent, non sint inscribendæ *Canones.*

Et

Et re ipsa *Canonis* nomenclaturam illis attribuit. Glossa in principio distinctionis 18. inquit: *Episcopi bene possunt condere Canones Episcopales, & Archiepiscopus Provinciales, quia quilibet populus, & quilibet Ecclesia sibi potest statuere aliud jus; & Abbas in c. Canonum de Constitutionibus, ubi generatim ait: Appellatione Canonis venit omni Constitutio Ecclesiastica.*

III. Ita profectò res se haberet, si unice insistendum esset vocis etymologie, & grammaticali ejusdem significationi; at, si communem vocis acceptionem attendimus, præfatâs Constitutiones *Canones* appellare prohibemur; usus quippè nunc communiter, & præcipuè apud Doctores, invaluit, ut *Canonis* nomine sola denotentur Constitutiones, quæ universam obstrungunt Ecclesiam, quales illæ sunt, quæ aut à Conciliis Generalibus, aut à Summo Pontifice promanant, quod pluribus tradit Fagnanus in *cap. Canonum statuta n. 19. & seq. de Constitutionibus*, notans simul *ibid. num. 25.* quod si statutum Episcopi à Papa confirmetur, & extendatur ad totam Ecclesiam, tunc, utpotè jam Pontifici arrogatum, recè dicatur *Canon.*

IV. Neque mirum videri debet, si ambe istæ voces *Sancitæ* scilicet, & *Canon* olim à Synodis Provincialibus, & Dioecesanis usurpatæ, nunc à solis Conciliis Generalibus adhiberi possint; eum enim voces pendeant ab hominum placito, possunt utique homines nunc ad plura significandâ illas extendere, nunc ad pauciora restringere. Exemplum præsto esse potest in nomine *Papa*, quod olim commune erat omnibus Episcopis; quibus illud tribuitur in Epistolis Cypriani, ut animadvertit Pamelius ad *epist. 3. n. 7.* in Epistolis Ennodii adnotante Sirmondo ad *epist. 29. tom. 1. Var. col. 1467.* atque

in plurimis Veterum scriptis, ut apud Sydonium Appollinarem, aliosque passim; idque Caroli Paschalis, hominis diligentissimi, atque antiquitatis peritissimi, conjectura, inde evenisse autumat Anastasius Germonius *lib. 2. Animadversionum c. 1.* quod quemadmodum Imperatores olim Patres Patriæ dicebantur, & hæc nomenclatura hisce notis exprimebatur *PP.* ut passim legitur in antiquis monumentis, ita Episcopi, ob singularem venerationem ac reverentiam, quam in primitiva Ecclesia omnes illis exhibebant. Fideles, appellarentur pariter Patres Patriæ, eumque hæc honoris significatio iidem quoque inter rerum minus periti, eas posteriores viri rerum minus periti, eas legendas putarunt *Papa*. Sed nihilominus quidquid est de nomine *Papa* origine, jam à sæculo 6. Ennodius Episcopus Ticinensis uni Romano Pontifici, tamquam ejus proprium & peculiare illud adscribere coepit, eumque sequutus Cassiodorus, scribens ad Bonifatium, Agapetum, & Joannem, Romanæ Urbis Antistites, quemlibet eorum *Papam* appellavit, cæteroque Eur-torgium, & Datum Mediolanenses, & alios altorum civitatum Præsules, non aliter, quam Episcopos vocaverunt; quemadmodum scitè observavit Sirmondo in *notis ad epistolam primam Ennodii lib. 4.* Nunc autem adeo usurpatæ, & singulare est Romani Pontificis, ut ex Constitutione S. Gregorii VII. in Concilio Romano habito anno 1072. adversus schismaticos, nulli in toto orbe liceat sive se, sive alterum, præter Romanum Pontificem *Papam* nuncupare; uti habetur apud Cardinalem Baronium in *notis ad Martyrologium Romanum ad diem 20. Januarii*. Optime Rocca in suo *Tractatu de Romani Pontificis nomenclatura tom. 1. suorum Operum pag. 4.* Et quamvis unusquisque Episcopus, Pon-

tifex, vel summus Sacerdos, sive Papa, dici olim poterat; nunc tamen hæc nomina non nisi Romano Pontifici tribui possunt. Et, ne longius exempla exquiramus, hæc ipsa vox Canon de se complectitur omnem legem, tam civilem, quam Ecclesiasticam, quia utraque est regula morum, & nihilominus, per antonomasiam, sola lex Ecclesiastica dicitur Canon, ob excellentiam nimirum potestatis à qua fertur, & finis ad quem dirigit.

V. Quomam igitur nomine Dioecesanæ Synodi statuta, & decreta erunt appellanda? Romaguerra *ad Constitutiones Synodales Gerundensium lib. 1. tit. 1. cap. 1. num. 24.* contendit, illa ne Constitutiones quidem posse, cum proprietate sermonis, nominari. At, cum Constitutiones ab omnibus dividantur in Generales, & Particulares, & istæ sint, quæ feruntur ab habentibus jurisdictionem restrictam & limitatam ad certum locum, seu genus personarum, ac propterea etiam statuta facta ab Universitatibus, Collegiis, Civitatibus, & Academiis, communiter & sine ulla contradictione, dicantur Constitutiones, ut advertit Florens *ad tit. 2. de Constitutionibus tract. 2.* planè non videmus, cur Constitutionis vocabulum nequeat cum omni proprietate aptari decretis in Synodo editis ab Episcopo. Quare concludendum est, Synodos Provinciales, & Dioecesanæ, modò nomen Canonis non adhibent, nulla ratione prohiberi, ne sua statuta & decreta Constitutiones inscribant; quas quidem Constitutiones, quod à plerisque factum deprehendimus, expedit, ut ad majorem legitimum commoditatem in congruos titulos distribuant, & titulos in capita dividant.

CAPUT QUARTUM.

An Synodus Dioecæana pertineat ad potestatem Ordinis, vel jurisdictionis, & an ad legem Dioecæsanam, vel ad legem jurisdictionis.

Duplex in Episcopis consideratur potestas, Ordinis nimirum, & jurisdictionis. Potestatem Ordinis habent Episcopi immediatè à Christo Domino, qui cum Hierarchiam in sua Ecclesia esse voluerit, ita in ea Episcopus instituit, ut Ordinis prerogativâ & gradu meritis Presbyteris antecederent, ac virtute solius characteris Episcopalis plura præstare possent, quæ simplices Sacerdotes aut omninò nequeunt, aut virtute duntaxat Ordinationis suæ facere non valent; quod contra Salmasium, aliosque Hæreticos pluribus demonstrat Petavius *de Eccles. Hierarch. Oper. 1. 3.* Episcopus enim, ut loquitur Epiphanius adversus Aeriū *haeres. 76. n. 4.* fecunditatem habet, qua Patres Ecclesiæ, hoc est Presbyteros, aliosque Episcopos generare potest; simplices verò Presbyteri adeo infecundi sunt, ut, in nullo rerum eventu, alios Presbyteros gignerent, seu ordinare queant. Episcopus præterea potestatem sui Ordinis propria, Sacramentum confert Confirmationis, quod simplices Sacerdotes, non nisi ex speciali delegatione, non verò virtute solius Ordinis, in quo sunt constituti, ministrare possunt. Cum autem & Confirmatio & Sacerdotium vera Sacramenta sint, causativa gratiæ sanctificantis, atque in hoc postremo talis imprimatur character, per quem ordinatus in Sacerdotem Corpus Christi conficere, atque à peccatis absolvere valet, nemo est qui non videat, ordinari potestatem illa conferendi non nisi immediatè à Deo posse in Episcopos promanare. Neque enim immediatam derivatio-

nem

nem Episcopalis potestatis à Deo impedit actio ministri, quam necessario intercedere oportet, ut novus Episcopus consecratur; quoniam minister operatur virtute & nomine Christi, ejus est instrumentum, ac propterea Christus est, qui proximè & immediate agit principaliter, & virtute propria.

II. Quoad potestatem jurisdictionis, quæ jus affert Beneficia conferendi, causas audiendi, leges, & censuras ferendi, ac cætera præstandi, quæ ad subjecti gregis regimen sunt necessaria; quæstio est inter Tridentinos Patres, summa contentione jamdiu exagitata, nec definita, de qua Cardinalis Palavicinus in *Historia Concilii Tridentini lib. 18. cap. 14. & lib. 21. c. 11. & 13.* an Episcopi illam accipiant immediatè à Christo, aut potius à summo Pontifice. Licet autem eorum opinio, qui etiam hanc potestatem immediatè à Christo oriri propugnant, validis fulciatur argumentis, nihilominus tamen & rationi & auctoritati conformior videtur sententia opposita. Ratio siquidem Monarchici regiminis, quod Christus in sua Ecclesia constituit, videtur exposcere, ut totius Ecclesiæ jurisdictionis fons, & origo resideat in ejusdem Ecclesiæ visibili Capite, qui est Romanus Pontifex, atque ab eo profusit in cætera membra. Quare Innocentius I. Epistola ad Episcopos Carthagine congregatos, quæ in editione Conciliorum est 24. t. 1. Collectionis Harduini col. 1025. eos laudans, quædam sententiam contra Pelagianos ab ipsis latam, ad Sedem Apostolicam miserint approbandam, ait: *num. 1. Scientes quid debeat Apostolica Sedi, cum omnes hoc loco positi ipsum sequi desideremus Apostolum (Petrum) à quo ipse Episcopatus & tota auctoritas nominis hujus emerit.* Et Episcopi Africani tom. 3. Collectionis Har-

duini col. 734. scribentes ad Theodorum Papam ita exoritur: «Magnum, & indecentem omnibus Christianis fluenta redundantem, apud Apostolicam sedem consistere fontem, nullus ambigere possit, de quo rivuli procedunt affluenter, universum longissimè irrigantes orbem Christianorum.» Et clarius, atque ad rem nostram magis appositè Leo Magnus epistola olim 89. in nova editione 10. cap. 1. ad Episcopos Viennensis provincie, quam refert Gratianus *dist. 9. Can. 7.* inquit: «Hujus muneris sacramento unum ita Dominus ad omnium Apostolorum officium pertinere voluit, ut in Beatissimo Petro Apostolorum omnium summo principaliter collocaret, ut ab ipso, quasi quodam capite, dona sua velut in corpus omne diffunderet.» Idque eo sapientissimo consilio à Christo Domino factum existimat D. Thomas *lib. 4. contra Gentes cap. 76.* ut hoc continuo, & quasi perenni influxu jurisdictionis à capite in membra, firmior & solidior esset omnium cum illo nexus, & melius conservaretur unitas Ecclesiæ: *Soli* (ait Anglicus *num. 4.* loquens de Christi premissione facta Petro) *promissit: Tibi dabo claves regni calorum; ut ostenderetur potestas clavium per eum ad alios derivanda, ad conservandam Ecclesiæ unitatem.* Hoc eodem argumento utuntur, idemque pleribus exornant D. Bonaventura in Opusculo *Quare Fratres Minores prædicant, tit. 7. Oper. edit. Luganens. anni 1668. pag. 340.* Cardinalis Bellarminus *tit. 1. Contr. lib. 4. de Rom. Pontif. cap. 24. & 25. Vargas in toto Opere de jurisdictione Episcoporum. Suarez de legibus lib. 4. c. 4. per tot. Fagnanus in c. Permissosam à n. 70. usque ad finem, de offic. Ordin.* Hæc obiter. Quod nostra interest, illud duntaxat est, nimirum statuere, jus Synodum con-

con-

convocandi, non ad Ordinis sed ad Jurisdictionis Episcopalis potestatem pertinere; quod profecto, semel percepto inter utramque discrimine, unusquisque facile deprehendit.

III. Dicenda nunc remanet alia quaesiti pars; an videlicet congregatio Synodi pertineat ad legem jurisdictionis, an potius ad legem dicecesanam. Sed, priusquam haec decidatur, praemitenda est brevis utriusque legis notitia. Comperitur est omnibus, Monachos, eorumque Ecclesias, ac Monasteria, plurimorum saeculorum intervallo, fuisse juri Episcoporum omnino subjecta, ac primum à Sancto Gregorio Magno fuisse illis concessam exemptionem à potestate Episcoporum quoad electionem suorum Abbatum, solutionem Cathedralium, & Decimarum, juxta ea, quae referuntur à Thomassino de *vet. & nov. Eccles. disciplin. tom. 1. lib. 3. c. 30. & seq.* Neque est, cur quispiam de hisce conqueratur exemptionibus, aliisque adhuc amplioribus, quibus subinde Regularium Ordines fuere ab Apostolica Sede exornati; siquidem etiam Patriarchae Orientales pleno jure dominantur in omnia sui Exarchatus Monasteria; atque inter eos Patriarcha Constantinopolitanus post annum Christi millesimum in plura Coenobia, per totum Orientale Imperium sparsa, immediato summoque jure utebatur, ut observat idem Thomassinus *cod. 1. lib. 1. c. 9. num. 15. & cap. 16. num. 1.* quiniò etiam hodie inter jura Patriarcharum propria iidem recensentur *Staurapogii*, in hoc consistens, ut in Monasterii fundatione Patriarcha, si velit, Crucem figat, eoque actu Monasterium de novo erectum subtrahat à jurisdictione Episcopi, intra cujus Dicecesos fines situm est, sibi que immediate subiaciat; quod quidem jus, de quo nonnulla nos attingimus in *nostra Constit. 98. §. 19.*

nostri Bullar. tom. 1. antiquissima consuetudine, non schmatica usurpatione, ab Orientalibus Patriarchis acquisitum ostendit Christianus Lupus in Scholis, & Notis ad Canon. Concilior. 1. 3. edit. Bruxellen. pag. 953. Jam vero quoad Monachi plene, atque in omnibus subjecti fuerunt Episcopis, nulla emersit distinctio inter legem dicecesanam, & legem jurisdictionis; sed postquam à Sede Apostolica concessa illis fuerunt indicata exemptionis privilegia, quorum nonnulla habentur in *Can. Cum pro utilitate 16. quest. 1. in Can. Quam sit necessarium, & in Can. Luminoso 13. quest. 2.* Joannes Semeca, dictus Theutonicus, qui medio saeculo 13. vivebat, & Auctor fuit Glossae communis, Decreto Gratiani apposita, seu potius Huguetionis, seu Hugutio, quem primum Gratianus Glossator affirmat S. Antoninus in *Speculo Historiarum 3. part. tit. 18. cap. 6. pag. 66.* ex cujus, aliorumque glossis, texte Doujat *Praenotionum Canoniarum lib. 5. c. 7. n. 6.* suam consarcinavit Theutonicus, eam distinctionem excogitavit, iisque simul collectis, in quibus Monachi subtratti fuerant à jure, seu potestate Episcopi, ea adscriptis legi dicecesanae, cetera vero, in quibus Monachi adhuc subjecti remanebant juri Episcopali, spectare ait ad legem jurisdictionis; quod colligitur ex Glossa ad *Can. 1. 10. quest. 1.* Huic eidem distinctioni, ab Huguetione inventae, adhasit Honorius III. in *cap. Dilectus, de officio Judicis ordinarii*, sicuti observat Franciscus Florens *tom. 2. tit. de statu Monachorum fol. 70. & 71. & tit. de officio Ordinarii ad text. in cap. Dilectus, fol. 187.* Ildephonsus Clemons de Arostegui in *sua Concordia Pastoralis edita Compluti anno 1734. part. 1. cap. 1. num. 70. & pluribus seq. Rota Romana decis. 769. num. 4.*

& seq. coram Molines.

IV. Haec satis esse videtur ad rem, de qua agimus illustrandam; si enim cetera prosequi vellemus, quae de lege jurisdictionis, & lege dicecesana Doctores adnotarunt *ad ct. cap. Dilectus*, in infinitum cresceret hic noster liber, atque in ea nos dumeta conjiceremus, unde vel nullus, vel exiguus sane fructus expectari posset. Nec verò ea, quae innuimus, in quibus fere Doctores conveniunt non hujusmodi sunt, ut viam definiendae propositae quaestioni patefaciant. Semel enim posito ad legem dicecesanam ea pertinere, in quibus Monachi sunt exempti à jure Episcopali, & ad legem jurisdictionis cetera, in quibus eidem juri subsunt; cum ex infra dicendis liquido constet, Monachos in nonnullis Synodo subijci, in aliis ab illa eximi; planè exinde conjicitur, Synodum Dicecesanam esse quid mixtum, & ad utramque legem spectare. Ita dissidentes hac in re Doctores invicem componit Ostiensis in *cap. Quid super his num. 2. de majoritate & obedientia, quem sectantur Bottus de Synodo part. 1. num. 61. & seq. Paulutus in sua Jurisprudencia sacra de Comitatu Ecclesiasticis tom. 4. Biblioth. Pontificiae. Roccaerti decis. 619. Rota decis. 619. part. 4. divers. & decis. 17. n. 23. de officio Ordinarii coram Fulconerio tom. 3.*

CAPUT QUINTUM.

De loco, in quo Synodus Dicecesana habenda est.

„Cum Episcopus in tota sua dice-
„cesi jurisdictionem ordinariam
„noscatur habere, dubium non existit,
„quin in quolibet loco suae Dicecesis
„non exempto, per se, vel per alium
„possit pro tribunali sedere, causas ad
„Ecclesiasticum forum spectantes au-
Tom. I.

„dire... & cetera, quae ad ipsius spec-
„tant officium, libere exercere... ver-
„ba sunt Bonifacii VIII. in *cap. 7. de officio Ordinarii in 6.* Quod rectè sanc-
„citum notant Cironius *lib. 2. Observat. Jure Canon. cap. 4.* exemplo Praetoris Urbani, qui cum esset Judex ordinarius civium Romanorum, uti testatur Plutarchus in *Sylla*, ubicumque jus diceret, forum constituebat, *leg. penult. ff. de just. & jur. & leg. ult. ff. de jurisdic. ann. Judic.*

II. Quamobrem indubitatam est, Episcopum non solum in civitate, verum etiam in qualibet suae Dicecesis parte, posse Synodum cogere. Unde Concilium Aurelianense I. anni 443. *can. 19. tom. 2. Collectionis Harduini col. 1011.* & Oesense anni 598. *can. 1. tom. 3. ejusdem Collectionis Harduini col. 535.* iubent, ut omnes Abbates Presbyterici, & Diaconi singulis annis accedant ad Synodum celebrandam in loco, ubi Episcopus elegerit; & inter antiqua statuta Ecclesiae Biterrensis, ab Ugone Episcopo anno 1368. renovata, *tom. 4. Anecdotor. Martene col. 627. cap. 1. legitur:* „Statuimus & ordinamus, quòd „quolibet anno bis Synodus celebretur in Ecclesia Biterrensi, vel ubi „Dominus Episcopus ordinaverit. „Quiniò, addit Bottus de *Synodo part. 1. quest. 9. num. 58.* integrum erit Episcopo suam Synodum cogere etiam extra propriam Dicecesim, si ab ea fuerit expulsus, aut ob pestem, aliamve justam causam, ab illa recedere coactus, quod tamen intelligendum monet Massobrius de *Synodo Dicecesana cap. 2. dub. 8.* dummodo consentiat Ordinarius loci, ubi exterius Episcopus vult suam Synodum celebrare. Atque ita reipsa, obtenta prius ab Ordinario licentia, quidam Episcopus ruselacis, qui Dicecesim administrabat sitam in terris Infidelium, & ab ea fuerat expul-

pulsus, cum ejusdem diocesis Presbyteris, & Clericis, qui secum adveniant ad civitatem Burgensem, suam Dioecesanam Synodum ibidem habuit, quod refert Frances de *Ecclesiis Cathedralibus cap. 32. n. 92.*

III. Verum ceteri, solo jure spectato, liberum sit Episcopo Synodum congregare in quolibet suae diocesis oppido, expedit tamen, cum nullum obstat impedimentum, ut illam cogat in civitate, quemadmodum declaravit sacra Congregatio Concilii in *Aceranen. die 17. Maii. 1636. lib. 15. decretor. pag. 355. à tergo*, hisce verbis: «*Posse Episcopum etiam in dicto oppido Dioecesanam Synodum congregare, sed satius esse, ut illam in apud suam Cathedralē celebret.*» Quod si duae Cathedrales Ecclesiae sint aequè principaliter unitae, Episcopus, qui utriusque praesit, sola inspecta juris severitate, non tenetur facere duplicem Synodum, sed unam tantum in alterutra, quam maluerit, ex praefatis Ecclesiis, cui adesse tenentur Ecclesiastici utriusque diocesis; aditusque in ea decretis ambe dioceses obstringuntur, sicuti docent laudatus Frances cap. 8. num. 370. & seq. Gratianus *discip. 655. num. 29. & seq.* Cardinalis de Luca de *jurisdictione disc. 56. num. 6. & de praemunitis disc. 7. num. 2. & 21.* Romae guerra ad *Constitutiones Synodales Gerundenses lib. 1. tit. 1. cap. 1. num. 12.* Emerix junior *decis. 1185. & decis. 1236.* Neque huic doctrinae illud adversatur, quod à sacra Congregatione Concilii olim decisum fuerat in quadam causa *Geruntina*, cujus summa haec erat: Indicta ab Episcopo Geruntino Synodo, habenda in civitate Carientensi, aequè principaliter unita Ecclesiae Geruntinae, hujus Capitulares, caeterique de Clero Geruntino ad Synodum accedere recusarunt, eam obtinentes

excusationem, quod in utriusque Ecclesiae unione reservata fuisset praerogativa Ecclesiae Geruntinae. Re delata ad sacram Congregationem Concilii, ejusque discussioni propositis his dubiis: I. *An Synodus ab Episcopo celebrata in Cathedrali Carientensi substatineatur.* II. *Et quatenus affirmative, an liget diocesim Geruntinam:* Sacra Congregatio die 2. Octobris 1706. respondit ad primum *Affirmative*, ad secundum *Negative*. Nec tamen haec responsio (ut dicebamus) adversatur modo traditae doctrinae; nam, eadem causa iterum proposita die 1. Februarii 1708. sacra Congregatio stetit in decisio quoad primum dubium; ad secundum vero, praevio recessu à decisis, rescripsit *Affirmative*; *lib. 58. decret. pag. 57.* Ideo autem sacra Congregatio in secundi quaesiti decisione nonnulli anceps fuerat, quia Clerus Geruntinensis sibi assistere dicebat consuetudinem, de qua mox.

IV. Diximus, sola inspecta juris severitate, licere Episcopo in alterutra, quam maluerit, ex praefatis Ecclesiis Synodum cogere; nam si aequitas & decentia sit ratio habenda, ad evitandam inter utramque Ecclesiam simultates, & concordiam fovendam, maxime expedit, ut illam modo in una, modo in altera, alternativam celebret; & praeterea, si alternativam induxerit legitima consuetudo, tenetur Episcopus hanc omnino servare. Hujusmodi porro oportuna distinctio invicem conciliantur variae sacrae Congregationis Concilii responsiones, quae minus peritis videri possent inter se pugnantes. Siquidem in praedicta *Geruntinensi*, in qua causa contentiosè agebatur, sacra Congregatio iudicium protulit ad exactam juris normam; secus vero accidit in alia *Ampurien. Synodi*, in qua, cum ipsemet Episcopus sacram Congregationem ita

in-

interrogasset: «*Approximante tempore celebrationis Synodi, Episcopus, nstante quod Ampurien. unita sit aequè principaliter Civitatem. diocesis.*» nulla in hac parte suffultus consuetudine, supplicat ab EE. VV. edonneri, an ipse teneatur celebrare Synodum in utraque diocesi: «*Eadem sacra Congregatio non juris apices, sed decentiam & aequitatem respiciendo, die 8. Maii 1694. respondit; affirmative alternativam, lib. 44. decretor. pag. 212. à tergo.*» Aliud autem dicendum est de sententia lata in causa *Adrien. & Pennen. diocesisibus unitis*; quoniam in hac, cum probata esset consuetudo Synodum alternis vicibus habendi in utraque civitate, non ex mera decentia, sed ex justitia, ab eadem sacra Congregatione die 12. Aprilis 1625. proditit sequens decretum: «*Sacra, &c. Patris auditis, ac Santissimo Domino nostro approbante, censuit, Episcopum Pennensem, & Adriensem debere primam Dioecesanam Synodum, cum ultima in civitate Pennen. coacta fuerit, in Adriensi civitate indicere ac celebrare; lib. 12. decretor. pag. 276.*» & rursus in eadem causa die 27. Julii 1647. *lib. 18. decretor. pag. 378.* «*Synodum ab Episcopo congregatam, & celebratam in civitate Pennen. quae ratio est alternativae celebranda erat in civitate Adriensi, non esse abolendam, sed acriter corripiendum Episcopum, & faciendam declarationem, quod hujusmodi celebratio nullo modo praedictae civitati Adriensi, ratione dictae alternativae, prout haec sacra Congregatio declarat.*» Quia vero in alia simili causa *Matheranen. & Acheruntin.* diocesisibus unitis, capitulum Acheruntinum nondum legitime probaverat eandem, quam asserbat, consuetudinem sibi, suaeque Ecclesiae favorabilem, cujus praetextu ad-

esse renuebat Synodo, quam Archiepiscopus celebrandam indixerat in civitate Matheranensi, ideo sacra Congregatio die 24. Martii 1736. distulit controversiae decisionem; at, ne interim Synodi coactio, non sine utriusque diocesis detrimento, protraheretur, prudentissimè addidit: *Non retardato pro hac vice intervenit Indicte Acheruntini Synodo jam indictae in civitate Matheranensi, sine praedictio juris ambarum Partium.*

V. Hactenus de loco. Si nunc locum loci, ut ajunt, investigemus, hoc est, si quaeramus, in quonam civitatis loco aut oporteat, aut deceat Synodum celebrari, triplex statim nobis occurret Doctorum opinio. Bottus in *Tractatu de Synodo quaest. 9. n. 56. part. 1.* existimat necesse non esse, ut Synodus celebretur in Ecclesia. Joannes Andreas in *Cap. Decet, de immunit. Eccles. in 6.* concludit, Synodum posse fieri in Ecclesia; simulque insinuat, decere, ut fiat. At Masobrius in *cit. Tract. de Syn. Diocesis. cap. 2. dub. 9.* docet, juxta universalem consuetudinem Synodum esse in Ecclesia celebrandam. Et profecto, si antiquiorum Synodorum Acta pervolvimus, ferè omnes, tam Æcumenicas, quam Provinciales, quam demum Dioecesanarum Synodos in Ecclesia coactasprehendimus, quemadmodum perpendit, multique adductis exemplis confirmat, & illustrat Mendoza *in notis ad Concil. Illiberitan. cap. 9. tom. 1.* Collectionis Conciliorum Labbei *col. 1043.* Exteris vero exemplis ab illo collectis adicere possumus etiam domestica; omnium videlicet Conciliorum, quae Romae sunt celebrata, aut in Basilica Lateranensi, aut in Basilica Vaticana. Typis impressum est Bullarium solas continens Constitutiones pertinentes ad Basilicam Vaticanam, in quarum prima, quae est Sa-

Leonis I. cognomento Magni tom. 1. pag. 7. habetur: *Constitutum est, binonis in annis singulis Episcoporum debere esse conventus; quibus verbis subnequitur hac alia: Quoniam, adjuvante gratia Dei, facilius poterit provideri, ut in Ecclesia Christi nulla scandala, nulli nascentur errores, cum coram Beatissimo Apostolo Petro id semper in commune tractandum fuerit. Ad hunc autem locum eruditum Adnotatoris expedites ea verba coram Beatissimo Apostolo Petro, fuisse ostendunt, usque ad 11. seculum Romana Concilia fuisse celebrata in Ecclesia S. Petri, presentem, & presidente Romano Pontifice. Nominem porro Ecclesie ambitus, sed omnis locus sacer, Ecclesie adjueretur, & ad Ecclesiam pertinens; siquidem (ut recte notavit Du-Cangius) in Actis Concilii Chalcedonensis act. 1. 1. 2. Collectionis Harduini col. 174. mentio fit ejusdem Concilii Constantinopolitani celebrati in Baptisterio Sanct. Sophiae, quod utique erat ab Ecclesia distinctum. Concilia vero Carthagenensia III. IV. V. VI. habita legitimus in secretario Basilicæ. Quoddam pariter Concilium Antiochenum, insertum iisdem Actis Concilii Chalcedonensis eod. tom. 2. col. 579. coactum dicitur in porticu aëriali secretarii. Secretarium autem idem erat ac Diaconicum, seu, quam vulgo dicimus, Sacristia, ut admonet Valesius not. in *Philos. torg. lib. 7. cap. 5.* qui locum fuisse contendit intra Ecclesiam; Gothofredus vero, & alii, ab Ecclesia separatam existimant. Præterea Leo Allatus de consensu Ecclesie. Orient. & Occid. lib. 2. cap. 11. & 12. nonnulla commemorat Concilia celebrata in Cathedrensis; & citatur Du-Cangius, in descriptione Edis Sophianæ ad calcem Cinnami num. 38. ex*

Niceta, aliisque probat VIII. Synodum non in Ecclesia, sed in Cathedrensis coactam. Cathedrensis vero, ut liquet ex Leone nov. 77. aliisque quos laudat idem Du-Cangius ibidem num. 83. erant solaria, seu porticus superiores Ecclesiarum. In Vaticana porticu Synodum pariter habitat narrat Rasponus de Patriarchio Lateranensi lib. 4. cap. 4. Ad demum in Leoniano Triclinio à Leone III. propè Lateranensem Basilicam constructo, quod collapsum, ac dirutum, ne præclarum sacra antiquitatis monumentum eruditorum hominum voluptate desset, nos, quatenus licuit, salvum esse volumus, ac restitui mandavimus, plura Concilia celebrata, ac præsertim unum ab Eugenio IV. tradunt Nicolaus Alemanus de Lateranensibus Paricinis pag. 29. Panvinius, aliique passim. Cæterum, quicquid sit de loco, in quo olim Synodi cogebantur, ut loquamur de hodierna praxi, distinguendum videtur inter congregationes, quæ Synodo premiti solent, & sessiones ipsas Synodales. Congregationes haberi consueverunt in ædibus Episcopalibus, sessiones autem semper in Ecclesia; quemadmodum advertit Gavarrus in *Praxi Dioecessana Synodi cap. 4. & cap. 9.* colligitur ex Pontificali Romano, quod agens de ordine ad Synodum, cum dicat, Episcopum cappam indutum pergere ad Ecclesiam, celebrare Missam de Spiritu Sancto, & distribuere Eucharistiam Clero, pro certo jam sumit, illam in Ecclesia celebrari. Idem supponit Ceremoniale Episcoporum lib. 1. cap. 31. describendo ornatum Ecclesie, in qua Synodus habetur. Et S. Carolus Borromeus in concione habita in sua Synodo Dioecessana XI. anno 1584. part. 7. Act. Eccl. Medioli. p. 1167. considerans excellentiam & sanctitatem loci, ubi Synodus congregatur, hæc dixit, *Et loci soli Ecclesie aptari possunt.* „ *Quæ*

ucus

ucus ipse, quo convenimus, consideratione dignissimus est. Hic enim non vest aliud, nisi aula Dei, & regia domus eius, ac porta cœli. Hic personaliter & realiter totus Christus est præsens. Adsunt cum eo innumera sanctissimorum Angelorum, & beatorum spirituum millia. Hic repositæ sunt sacrosanctæ tot sanctissimorum hominum Reliquiæ. Hic nihil, nisi Crucem, omnia sancta sunt, omnia sanctitatem spirant, omnia timorem quemdam filialem incutiunt, idem, ubi simus, & coram quo, nobis significant.

VI. Inter Ecclesias autem, si fieri possit, eligenda est Cathedralis, quæ arctiori vinculo Episcopo alligatur, aliarum Ecclesiarum mater est, & caput; quamvis, urgente aliqua rationabili & honesta causa, non prohibeatur Episcopus Synodum facere in alia Ecclesia, quod bene notavit Monacellus in *Formul. legal. part. 1. tit. 5. formul. 3. num. 7.* Simile est, quod dicitur de Chrismate, ac Oleis Cathedrenorum, & infirmorum, quæ licet aliquando, ac præsertim cum Episcopus abest à civitate, consecrari possint in qualibet Ecclesia, regula tamen est, ut cum fieri potest, consecrentur in Cathedrali, juxta declarationem Congregationis sacrorum Rituum die 17. Novembris 1600. relata in Cardinali de Agnere tom. 4. *Concil. Hispania pag. 784.*

CAPUT VI.

De tempore, quo cogenda est Synodus Dioecessana.

Olim bis in anno Concilia Provincialia celebranda fuisse, constat ex Canone 38. alias 30. ex recensione Cotelieri tom. 1. pag. 447. ex his, qui

dicuntur Apostolici: *Bis in anno Episcoporum Concilia celebrantur:* cui consonat Canon quintus Concilii Nicæni, ex versione Dionysii Exiguus tom. 1. Collectionis Harduini col. 306. *Bene placuit annis singulis per unamquamque provinciam bis in anno Concilia celebrari.* Idque religiose servari jussit Leo Magnus *epist. 12. ad Anastasium Thesalonicensem Episcopum cap. 7.* relata à Burchardo lib. 1. cap. 43. & à Gratiano Can. 2. dist. 18. inquit: *De Conciliis autem Episcopalibus non aliud indicimus, quam sancti Patres salubriter ordinaverunt, ut scilicet bini conventus per annos singulos habeantur.* Hanc eandem disciplinam in plerisque saltem provinciis perseverasse seculo octavo patet ex Concilio Vernensi anni 755. can. 4. tom. 3. Collectionis Harduini col. 199. in quo statuitur, ut provinciales Episcopi singulis annis, tum Martii, tum Octobris Kalendis, unâ cum Metropolitanis ad Synodum conveniant; atque ex c. 13. Capitularium Aquisgranensium anni 789. tom. 1. *Capitularium collectorum à Stephano Baluzio editionis Parisiensis anni 1677. col. 218.* ubi præcipitur: *Ut provinciales Episcopi cum suo Metropolitanis bis in anno propter causas Ecclesie Concilia celebrent.*

II. Quia porro Concilia Provincialia semper consecrabantur Synodi Dioecessane, ut edita in illis decreta à singulis Episcopis in his promulgarentur, sicuti cautum legitimus à plerisque Conciliis, & præsertim à Toletano XVI. anni 693. *cap. 7. num. 3.* Collectionis Harduini col. 1797. & advertit Thomassinus de veter. & nov. Eccles. discipl. part. 2. lib. 3. cap. 73. n. 5. inde factum est, ut bine pariter Synodi Dioecessane quotannis haberentur; atque hic mos ita inolevit, ut ad tempora, à nobis non omnino remota, pro-

tractus fuerit; etenim duas Dioecesan-
nas Synodos quotannis cogendas edi-
xere Concilium Hafniense in Dania an-
ni 1425. tom. 8. Collectionis Harduini
col. 1036. Coloniense anni 1536. part.
14. cap. 17. tom. 9. Harduini col.
2028. & aliud Coloniense anni 1549.
tit. de Synod. celebrat. cap. 1. ibid.
col. 2096. Quinimo, in nonnullis
Dioecibus designati erant certi dies,
quibus praedictae Synodi haberentur,
nimirum feria tertia & quarta illius
hebdomadae in qua celebratur festum
S. Lucae; & feria tertia & quarta
illius hebdomadae post Pascha, in qua
cantatur Evangelium, *Ego sum Pastor
bonus*; quos quidem dies, anti-
qua sua Ecclesiae statuta renovando,
iterum Synodis cogendis perpetuo des-
tinavit Hugo Episcopus Biterrensis an-
no 1568. cuius decretum extat in tom.
4. *Thesauri novi Anecdot. collecto-
rum* à Martene, & Durando pag. 627.
Iisdemque ferè diebus Synodos singu-
lis annis habendas decrevit Raymun-
dus Episcopus Ruthenensis, *eodem*
tom. 4. pag. 673. Inter statuta tamen
Ecclesiae Claromontensis anni 1268.
ab Harduino tom. 7. col. 587. pri-
mam evulgata legitur, morem illius
Ecclesiae fuisse, ut Synodus aestivalis
fieret diebus Mercurii, & Jovis post
festum Pentecostes; & hyemalis die-
bus Mercurii pariter & Jovis proxi-
mioribus festo S. Lucae. Quare Ate-
serra in suo *Tract. de Jurisdic. Ec-
clesiast. lib. 2. cap. 19.* satis appo-
sité scripsit: *Nec semel, sed iterum
in anno vocari Synodum Episcopalem,
antiqui juris fuit.*

III. Verum cum in VII. Synodo
statutum fuerit, ut semel in anno Con-
cilia Provincialia fiant, quemadmodum
habetur apud Gratianum *Can. 7. dis-
tinct. 18.* huic sanctioni adhaerens In-
nocentius III. in Concilio Generali La-
teranensi decrevit, Synodos Provin-

ciales ab Archiepiscopo, & Dioecesan-
nas ab Episcopo quolibet anno esse co-
gendas, *Cap. Sicut olim de accusatio-
nibus.* Quamvis autem non vetuerit
Innocentius, ne saepius Dioecesana Syn-
odus haberetur, plerisque tamen Epis-
copis satius visum est, se Innocentii
decreto accomodare, & unam quo-
tannis Dioecesanam Synodum incidere;
& re ipsa unam singulis annis esse in-
dicendam, decrevère Concilium Rave-
nate anno 1311. *rubr. 18. tom. 7.*
Collectionis Harduini col. 1368. Pa-
lentinum anni 1322. *cap. 1. ibid.*
col. 1464. Tarraconense sub Joanne
Patriarcha Alexandrino anno 1329.
cap. 63. quod extat cit. tom. 4.
Thesauri nov. Anecdot. collect. à Martene,
& Durand. col. 308. Vaurense a-
triurum provinciarum Episcopis an-
no 1568. celebratum *cap. 6. tom. 7.*
Collectionis Harduini col. 1813. cuius
verba haec sunt: "Ad memoriam
reducentes statuta Patrum, in quibus
praecipitur, ut semel in anno
per Episcopos Synodalia Concilia
celebrentur, sacro approbante Con-
cilio statuimus, ac in virtute sanc-
tae obedientiae Suffraganeis nostris
praecipimus, ut singulis annis per se,
vel per idoneos viros, si ex causa
necessaria fuerint impediti, dicta Syn-
odalia Concilia habeant celebra-
re."

IV. Sed, quoniam postea haec dis-
ciplina relaxata fuerat, & Synodorum
celebratio intermissa, idcirco plerique,
religionis studio permoti, Tridentinos
Patres urserè, ut illam instaurarent.
Inter petitiones ab Oratoribus Regis
Christianissimi factas in Synodo Tri-
dentina, atque ex Angelo Massarellio
eiusdem Concilii Secretario relatas tom.
8. *amplissime Collectionis veterum
Scriptorum, & Monumentorum editae*
à Martene, & Durand. col. 1311. tri-
gesima quarta, & ultima haec est: "De-

neceat sancta Synodus, ut non solum
Synodi Episcopales quotannis semel,
vel minimum, sed etiam tertio quo-
vis anno Provinciales congregentur,
in quibus de his, quae ad statum
Ecclesiasticum pertinent, diligenter
tractetur, de Ministrorum delictis
maturo cognoscatur, & in eos, qui
deliquerint, severe animadvertatur."
Quibus petitionibus, antiquo jure in-
dignis, libenter indulisit sacrum Tri-
dentinum Concilium, districtè præci-
piens *sess. 24. cap. 2. de reform.* ut à
singulis Metropolitanis quolibet trien-
nio Synodus Provincialis, & ab uno-
quoque Episcopo semel in anno Dioe-
cesana cogatur: *Synodi quoque Dioe-
cesanae quotannis celebrentur*; contra
contumaces verò huic decreto pa-
rere recusantes, poenas à sacris Ca-
nonibus jamdiu sancitas renovat, ite-
rumque infligit: *Quodsi in his tam
Metropolitanis, quam Episcopis, & alii
supra scripti negligentes fuerint, poe-
nas sacris Canonibus sanctitas incur-
rant.* Et sacra Congregatio, ejusdem
Concilii Tridentini interpres, ad præ-
cavendas & amputandas quascumque
Episcoporum inanes excusationes, uti
refert Fagnanus in *Cap. Sicut olim,
num. 10. & 11. de accusat.* alias
respondit, ut, si Episcopi impedian-
t à Synodo quolibet anno per se-
metipsos celebranda, possint tam ce-
lebrare per suum Vicarium Genera-
lem, instructum speciali mandato, quod
ad hunc actum esse necessarium, in-
frà dicitur. Neque enim celebratio Syn-
odi ad illa munera pertinet, quae ab
ipso Episcopo necessario expleri
debent; etenim, uti ratiocinatur lau-
datus Fagnanus, cum Tridentinum lo-
quatur *impersonaliter*, dicendo: *Syn-
odi quoque Dioecesanae quotannis ce-
lebrentur*; non exigit veluti absolute
necessariam praesentiam Episcopi, nec
prohibet, ne alterius opera ad Syno-

dum cogendam utatur. Ad haec, in
eodem cogente loquens Tridentinum de
Synodo Provinciali, expressè decernit,
ut, Metropolitanò legitime impedi-
to, illam cogat *Coepiscopus antiquior*,
ac propterea, cum oppositum non statuat
de Dioecesana, non obscure in-
sinuat, etiam hanc posse per alium cele-
brari. Ita pariter longe ante Tri-
dentinum senterat citatus Joannes Patri-
archa Alexandrinus in allegato Concilio
Provinciali Tarraconensi, in quo præci-
piat quidem, Synodum quotannis à
suis Suffraganeis fieri, sed simul aper-
tè permittit, ut, cum aliquo detinen-
tur impedimento, illam per alios cogant.
"Sacro approbante Concilio, statuimus, et in virtute sanctae obedi-
entiae Suffraganeis nostris praecipimus,
ut singulis annis per se vel per idoneos
viros, si ex causa necessaria fuerint
impediti, dicta Concilia Synodalia
habeant celebrare." idemque
ac ferè lisdem verbis decreverat nu-
per relatum Concilium Vauriense.

V. Verum præfatum præceptum
Synodum quotannis celebrandi, à
sacris Canonibus toties impositum, &
repeitum, atque à sacro Concilio
Tridentino denudò restauratum, ni-
mium benigne moderantur aliquot
Jurisperiti. Monacellus in *Formula-
rio legalis practico tit. 5. formul. 3.
num. 1. tom. 1.* opinatur, Episcopum
primo, & secundo anno à sus-
cepto suae Ecclesiae regimine, debere
Dioecessim perlustrare, ut serpentina
in ea mala inspicat, ac tertio an-
no Synodum cogere, in qua illis coe-
rendis opportuna apponat repagula.
Pax Jordanus tom. 2. lib. 8. tit. 2.
num. 41. non dubitavit generatim, &
absque ulla limitatione asserere, sa-
tis esse, ut quolibet trienio Dioecesa-
na Synodus habeatur. Episcopus Bras-
chius in suo *Promptuario Synodali*
cap. 1. n. 21. & pluribus seq. exis-

timat, non posse quoad hoc prescribi certam, & universalem regulam, ab omnibus ubique custodiendam, quia ait, in aliquibus diocesisibus necessaria crederetur Synodorum coactio, in aliis minus frequens sufficeret. Nos verò, quamquam non negemus, potuisse Tridentini decretum contraria consuetudine non nihil emolliiri & temperari, non idcirco tamen approbamus effrenem istam licentiam, quam privati Doctores sibi usurpant, illud pro libito, etiam contra expressa ejusdem verba, & interpretandi & limitandi; neque illos excusamus Episcopos, qui, cum nihil sit, quod eos impediatur, ex sola socordia & negligentia Synodum facere praetermittunt; eosque magis redarguimus, qui cum plures annos diocesim gubernaverint, ne de cogenda quidem Synodo unquam cogitant; hinc inde ceterique, qui ex mera incuria & inertia praefato Tridentini praeecepto non parent, & sine ulla causa Synodum facere omittunt, meminisse debent, se, praeter reatum inobedientiae, praeterea incurere suspensionis ab officio statutum in cap. Sicut olim, de accusat. Quisquis autem hoc salutare statutum negligenter adimplet, a sui executione officii suspendatur: licet poena hujusmodi, ut ipsa indicat vox suspendatur, non sit lata, sed ferenda sententiae, quod in eodem cap. Sicut olim adnotant Ostiensis in fine, Joannes Anstas num. 7. Fagnanus in 103; & scilicet referens etiam resolutiones sacrae Congregationis Concilii, Thomasin de vit. & mor. Eccl. dist. 1. part. 2. lib. 7. cap. 75. num. 101. Neque audiendi sunt, qui, ad propriam obtegendam ignorantiam, se consulto, & prudenter abstinere dicunt à Synodi coactione, ne novarum Constitutionum in dies accessione, commissa sibi Diocesis status perturbetur. Nam in primis

necesse non est, ut novae Constitutiones in Synodo edantur, sed quandoque expedit solam urgere executionem illarum, quae jam sanctae fuerunt; qua in re exemplum nobis praebuit supra laudatus Augustinus Valerius, celebrerrimus Episcopus Veronensis, qui in citato libello ad Clerum suum testatur, se obtinuisse Concilio Tridentino, Synodum quotannis celebrando: in qualibet Synodo sermonem habuisse ad Clerum de Ecclesiastica disciplina, singulos hortando, ut ad hujus exactam normam suos mores componerent, sed nullum in Synodo edidisse decretum; quod tamen, addit, nonnullis displicuisse Sacerdotibus, & propterea libellum scripsit, in quo factum excusat, & salubria monita tradit, loco Constitutionum, quas in Synodis non fecerat: Cur autem (inquit) cum singulis annis, ex quo ipse Episcopus sum factus; Synodus sit celebrata, & à nobis sint habiti longi sermones, ad me ipsum, & ad vos excitandos, nullam Constitutionem nomine meo ediderim, cum ad aures meas pervenerint, esse nonnullos bonos Sacerdotes; qui hoc meum consilium non usatis probent, illis hujus factionem reddendam judicavi, &c. Deinde difficile viderit, hoc tempore, quo Ecclesiastica disciplina quotidie consenescit & labefactorum, aliquam in eam Diocesim, cui opus non sit ulla nova Constitutione, qua saltem antiquae leges corroborentur, & quae morum corruptela penè absoleverunt, reviviscant.

LIBER SECUNDUS.

DE HIS, QUI SYNODUM DIOECESANAM COGERE POSSUNT.

CAPUT PRIMUM.

An Romanus Pontifex cogere possit Synodum Diocesanam.

Romanus Pontifex, qui, ut totidem verbis ad Leonem III. scribebat olim Theodorus Studita *epist. 34. lib. 1. ex recensione Sirmondi tom. 5. var.* est omnium capitum caput, atque universae, quae sub caelo est, Christi Ecclesiae Princeps, Moderator, & Pastor; est etiam Patriarcha Occidentis, Primas Italiae, Archiepiscopus & Metropolitanus Romanae provinciae, atque Episcopus urbis Romae; quod scilicet considerat Sirmondus *Opertum t. 4. de suburbicariae regionibus, & Ecclesiis, Propemptici lib. 2. cap. 10. & in Censura Dissertationis secundae cap. 5. Morinus exercit. Eccles. lib. 1. exercit. 6. & exercit. 15. Leo Allatus de consens. Eccles. Occident. & Orient. lib. 10. cap. 8. Hallier de sacris Ordinibus 3. part. cap. 4. sect. 5. art. 7. Natalis Alexander hist. Eccles. ad saeculum 4. dissert. 20. praeposit. 2. & passim alii. Porro Episcopatus Romanus, ac totius Catholicae Ecclesiae praefectura, in presenti re un ordine non sunt duae distinctae Sedes, neque duae dignitates, quae sortituro in una copulerentur Romani Pontificis persona, quamvis, secundum se spectatae, tales esse poterint; nam Petrus universalis Ecclesiae Pastor à Christo Domino renuntiatus potuisset tuncque, ea suprema totius*

Ecclesiae praefectura retenta, nullius particularis Ecclesiae regimen capessere, sicuti re ipsa nullius specialem administrationem suscepit primis aliquot à Christi Domini in caelum Ascensionis annis; potuisset Antiochenam Ecclesiam, quam deinde elegit, pluresque annos Episcopus gubernavit, perpetuo retinere; potuisset denique Ecclesiam Romanam, ad quam postmodum suam transtulit Sedem, relinquere, aliò se conferre, & alterius urbis peculiarem curam, seu Episcopatum assumere. At cum haec, quae fieri poterunt, nomine facta sint; sed Petrus suam Sedem Romae fixit, per annos viginti quique firmiter retinuit; & in ea martyrio coronatus gloriosè obierit, sive id eveniret ex Divino praeecepto, seu expressa revelatione ipsi Petro specialiter à Deo facta, sive ex sola voluntate Petri, licet divinitus inspirata, inde factum est, ut supremi Pontificatus praerogativa, ita insita remanserit Romanae Sedi, ut qui in hac Petro succedit, necessario succedat in totius Ecclesiae primatu Petro, ejusque legitimus Successoribus à Christo collato, quemadmodum bene explicant Cardinalis Bellarminus *Contror. tom. 1. de Romano Pontifice lib. 2. cap. 12. Suarez in defensione Fidei ad. Anglicanae sectae*